

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПРИЈАВА 9. 10. 2008.			
БРОЈ	ОПШТИ	КАТЕДРА	ТЕМА
02	3703		

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ У ОДГОВАРАЈУЋЕМ САСТАВУ

Научно-стручно веће за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу одлуком бр. 8/18-01-008/08-019 од 10. 09. 2008. године именовало је Комисију за писање извештаја о пријављеним кандидатима за избор једног наставника у звање доцента за ужу међународноправну научну област на Правном факултету у Нишу, у саставу: др Родољуб Етински, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, др Зоран Радивојевић, редовни професор Правног факултета у Нишу, и др Весна Кнежевић-Предић, редовни професор Факултета политичких наука у Београду.

Проучивши достављени конкурсни материјал, Комисија има част да Наставно-научном већу у одговарајућем саставу Правног факултета у Нишу поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за избор једног наставника у звање доцента за ужу међународноправну научну област који је објављен је у „Службеном гласнику“ Републике Србије бр. 71 од 25. јула 2008. године пријавио се само један кандидат, и то др Небојша Раичевић, асистент на Правном факултету у Нишу. Комисија је констатовала да је пријава поднета благовремено и да садржи све потребне податке и прилоге.

***I* БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ КАНДИДАТА**

1. Општи биографски подаци

Небојша Раичевић је рођен 24. августа 1969. године у Стројинцима, општина Брус. Држављанин је Републике Србије са пребивалиштем у Нишу. Поред српског, др Небојша Раичевић говори енглески и руски језик.

2. Подаци о образовању

Небојша Раичевић је са одличним успехом завршио основну и средњу школу у Брусу и Крушевцу. Студије на Правном факултету у Нишу завршио је 1995. године са

просечном оценом 9,92. Током студија награђен је од стране Скупштине града Ниша као најбољи студент треће године.

Последипломске студије на смеру за Међународно право кандидат Раичевић уписао је 1995. године на Правном факултету у Нишу и успешно их завршио 28. 02. 2001. године одбраном магистарске тезе под насловом "Правила о средствима ратовања у савременом међународном хуманитарном праву". Докторску дисертацију под насловом „Хуманитарна интервенција у међународном јавном праву“ кандидат је одбранио на Правном факултету у Нишу 5. јуна 2008. године и тиме стекао научни степен доктора правних наука из уже међународноправне научне области.

3. Професионална каријера

Кандидат Небојша Раичевић је 01. 02. 1996. засновао радни однос на Правном факултету у Нишу као асистент-приправник за предмет Међународно јавно право. Године 2001. је изабран, а 2005. реизабран у звање асистента за ужу јавно-правну научну област, и у том звању се и сада налази.

4. Подаци о стручном усавршавању

У циљу стручног усавршавања кандидат Раичевић је у неколико наврата боравио у иностранству. Године 2002. као стипендиста холандске владе учествовао је на летњем курсу Међународног јавног права на угледној Хашкој академији за међународно право. Септембра 2004. године на Универзитетском институту за високе међународне студије у Женеви похађао је семинар Међународног хуманитарног права за универзитетске наставнике, који је одржан у организацији Међународног комитета Црвеног крста. У јесен 2004. године боравио је у САД где је посетио већи број америчких универзитета и упознао се са различитим облицима наставе на њима. Присуствовао је семинару о активним методама универзитетске наставе у Предеалу (Румунија) 24-29. јануар 2005. и Будви (Црна Гора) 21-25. мај 2005. године, који су организовани у оквиру пројекта „Програм подршке високом образовању за регион југоисточне Европе“.

Поред тога, кандидат је похађао већи број семинара у Србији посвећених савременим наставним методама на студијама права, од којих треба издвојити обуку "Клинички интерактивни наставни методи" у организацији *Public Interest Law Initiative of the Columbia Law School (PILI)* из маја 2003. године.

5. Чланство у стручним удружењима и телима

Небојша Раичевић је од 2002. године члан Удружења за међународно право Србије (СЦГ), а у два мандата од 2004. до 2008. године био је и члан Надзорног одбора овог Удружења. Од 2000. до 2002. године био је члан Комисије за међународно хуманитарно право при Југословенском црвеном крсту.

II ПРЕГЛЕД И МИШЉЕЊЕ О НАУЧНОМ И ИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ КАНДИДАТА

1. Преглед и приказ научних и стручних радова

А) Докторска дисертација

1. Хуманитарна интервенција у међународном јавном праву, Ниш, 2008, стр. 502 (P81)

Б) Магистарска теза

2. Правила о средствима ратовања у савременом међународном хуманитарном праву, 2001, стр. VI + 256 (P82)

В) Чланци

3. Мере за имплементацију Конвенције о хемијском оружју, Страни правни живот, бр. 1-3, 2000, стр. 89-106 (P61);
4. The History of Prohibition of the Use of Chemical Weapons in International Humanitarian Law, Facta Universitatis - Law and Politics, Vol. 1, No. 5, 2001, стр. 613-631 (P61);
5. Зоне без нуклеарног оружја, Зборник радова Правног факултета у Нишу, Vol. 40-41, 2000-2001, стр. 235-255;
6. Оснивање, организација и надлежност међународних *ad hoc* кривичних трибунала, Зборник радова Правног факултета у Нишу, Vol. 42, 2002, стр. 345-370;
7. Заштита људских права у оквиру ОУН-а, Људска права – упутство за употребу, (ур. Н. Поповић), Ниш, 2004, стр. 85-113 (P23);
8. Оквирна конвенција за заштиту националних мањина – карактеристике и каталог права, Зборник радова Правног факултета у Нишу, Vol. 44, 2004, стр. 267-286;
9. Стварна надлежност Међународног кривичног суда, Страни правни живот, бр. 1-2/2005, стр. 317-336 (P61);
10. Употреба нуклеарног оружја и међународно хуманитарно право, Годишњак удружења за међународно право, 2004-2005, стр. 213-236 (P61);
11. Заштита мањина у међународном праву (коаутор З. Радивојевић), Права мањина, (ур. Д. Жунић), Ниш, стр. 47-78 (P23);
12. Заштита мањина у оквиру Савета Европе, Социјална мисао, јул-септембар 2006, (тематски број), стр. 184-202 (P62);
13. Међународна заштита особа са менталним поремећајем, (коаутор З. Радивојевић), Темида, Vol. 10, 2007, бр. 3, стр. 11-24 (P62);
14. Заштита особа са инвалидитетом у међународном праву, (коаутор З. Радивојевић), Анали Правног факултета у Београду, Vol. 40, 2007, бр. 2, стр. 98-115 (P61).

Г) Реферати на научним скуповима

15. Преглед садржине радова о југословенској кризи и међународном праву који су објављени у домаћим часописима и зборницима од 1990. до 1999. године

(коаутори С. Ђајић, Т. Мишчевић), рад је објављен у Зборнику радова са међународног научног скупа "Југословенска криза: поуке за међународно право" који је одржан на Правном факултету у Нишу 19. и 20. маја 2000. године, Ниш, 2001, стр. 265-284 (P54);

16. Мере које грађани Србије и Црне горе могу очекивати од Европског суда за људска права у случају утврђивања повреде њихових права, тематски зборник радова са међународног научног скупа „Европски систем заштите људских права: искуства и нови изазови“ који је одржан 13. и 14. октобра 2003. године на Правном факултету у Нишу, 2005, стр. 163-176 (P21, категорија P51);
17. Искуства нових чланица ЕУ у процесу хармонизације (коаутор Т. Мишчевић), реферат објављен у Зборнику радова са међународне научне конференције „Правни систем Републике Србије – усаглашавање са правом Европске уније“ која је одржана 17. маја 2005. године на Правном факултету у Нишу, 2005, стр. 167-179 (P54).

Д) Прикази књига

18. Европски систем заштите људских права: искуства и нови изазови, Међународни проблеми, Vol. LVII, no. 4/2005, стр. 562-566;
19. Европски систем заштите људских права: искуства и нови изазови, Архив за правне и друштвене науке, Vol. LXV, бр. 1-2/2005, стр. 193-198;
20. The European Human Rights Protection System: the Experience and the New Challenges, Review of International Affairs, Vol. LVI. no. 1119, July-September 2005, pp. 69-71.

Ђ) Остало

21. Библиографија радова о југословенској кризи и међународном праву који су објављени у домаћим часописима и зборницима од 1990. до 1999. године (коаутори С. Ђајић, Т. Мишчевић), Зборник радова „Југословенска криза: поуке за међународно право“, Ниш, 2001, стр. 285-299.

Радови под редним бројевима Б-2, В-3 до В-8 и Г-15 до Г-16 били су предмет оцене приликом ранијих избора кандидата, те овом приликом анализирамо радове објављене после његовог реизбора у звање асистента.

А-1. Докторска дисертација кандидата под насловом *"Хуманитарна интервенција у међународном јавном праву"* његово је најпотпуније и најобимније дело написано на 502 стране компјутерски обрађеног текста. Рад садржи 1595 напомена датих испод текста. Списак литературе се састоји од 385 библиографских јединица, док попис документације обухвата 94 међународна извора.

Целокупна материја у дисертацији распоређена је у три дела, која прате уводна и закључна разматрања. Поред тога, на самом почетку је дата листа главних скраћеница.

У уводном делу докторске дисертације (стр. 3-9) износе се разлози који су кандидата определили за избор ове теме, методологија рада, као и оквир и домаћа истраживања.

Први део докторске дисертације (стр. 11-108) носи наслов "Појам хуманитарне интервенције и разликовање од сличних установа" и има за циљ да пружи разјашњења која су нужна за истраживања која следе. Излагања у овом делу су распоређена у две тематске целине. У првој глави (стр. 11-60) дата је операционална дефиниција

хуманитарне интервенције, уз потребна термилошка разјашњења. Приликом дефинисања ове установе аутор се опредељује за средњи приступ одређујући хуманитарну интервенцију као "употребу оружане силе од стране државе (држава) или међународне организације против неке државе без њене сагласности, ради спречавања или заустављања озбиљног и масовног кршења људских права којем су изложени грађани државе против које се интервенише било да се она догађају у миру или оружаном сукобу, и без обзира на то да ли је та интервенција одобрена од стране ОУН-а". У циљу бољег разумевања ове дефиниције дато је појашњење свих њених елемената, које аутор дели на битне и небитне.

На крају ове главе износи се додатна термилошка разјашњења у вези са оправданошћу употребе термина "хуманитарна интервенција" и указује на недостатке других термина који се предлажу за означавање ове установе. Поред тога, дато је појашњење одређених израза који се често користе, а везани су за хуманитарну интервенцију ("унилатерална хуманитарна интервенција", "одобрена хуманитарна интервенција", "индивидуална хуманитарна интервенција", и "колективна хуманитарна интервенција"). Издвајамо да аутор сваку хуманитарну интервенцију која је предузета од стране једне или више држава или међународне организације уколико за њу не постоји одобрење надлежних органа ОУН-а третира унилатералном, док сваку ону интервенцију за коју постоји одобрење релевантних органа ОУН-а, без обзира да ли је спроведена од стране самих Уједињених нација, других међународних организација или држава, сматра одобреном хуманитарном интервенцијом или интервенцијом по одобрењу ОУН-а.

У другој глави (стр. 61-108) излажу се установе сличне хуманитарној интервенцији, као што су интервенција ради заштите сопствених држављана у иностранству, интервенција ради заштите људских права уз сагласност државе у којој се интервенише, пружање међународне хуманитарне помоћи и мировне операције УН.

Други део докторске дисертације под насловом "Унилатерална хуманитарна интервенција" (стр. 109-378) представља њен главни део и посвећен је облику хуманитарне интервенције који изазива највише дилема у данашњем међународном праву. Истраживања у овом делу су применом историјског метода разврстана у две главе. У првој глави (стр. 109-142) предмет ауторове пажње јесте положај хуманитарне интервенције у класичном међународном праву, тј. праву које је важило до усвајања Повеље УН, док се у другој (стр. 143-378) бави статусом ове установе у позитивном међународном праву.

Излагање у првој глави започиње освртом на међународноправни оквир који је од значаја за проучавање статуса хуманитарне интервенције у овом периоду. Пошто је дао преглед хуманитарних интервенција предузетих у периоду важења класичног међународног права аутор последњу целину у овој глави посвећује проблему легалности хуманитарне интервенције.

Том приликом констатује да је до XIX века хуманитарна интервенција третирана као један облик праведног рата што је државама допуштало да у иностранству штите припаднике исте вере, односно поданике страног владара који се према њима сурово понашао. Сматрало се да су таквим понашањем владари одбацили природне законе што их је лишавало права на независност и могућности да се позову на привилегије које им даје међународно право. Пратећи затим убрзани развој међународног права у XIX и почетком XX века, како у домену обичајног тако и уговорног права, аутор испитује легалност хуманитарне интервенције у том периоду.

Анализом првог од ова два извора међународног права аутор налази да пракса држава на плану хуманитарне интервенције није била погодна за настанак обичајног правила. Његово је мишљење да је још теже доказати свест о правној обавезности као други елемент обичајног правила. Прелазећи на терен уговорног права, кандидат тумачењем одредаба Пакта Друштва народа и Бријан-Келоговог пакта долази до закључка да та два међуратна уговора нису имали за циљ да допусте хуманитарну ин-

тервенцију као изузетак од ограничења и забрана које су они увели. Ова врста интервенције у том периоду није имала никакав привилегован положај у односу на остале интервенције.

Друга глава, која носи назив "Хуманитарна интервенција након усвајања Повеље УН" (стр. 143-378), представља најобимније поглавље у оквиру докторске дисертације. У њој је аутор свеобухватно и темељно анализирао статус унилатералне хуманитарне интервенције у данашњем међународном праву. Могло би се рећи да ова глава представља централни део рада који је посвећен разматрању најделикатнијих проблема везаних за хуманитарну интервенцију.

Расправа започиње представљањем међународноправног оквира у којем се одигравају унилатералне хуманитарне интервенције, при чему се као његови сегменти идентификују државна сувереност, забрана употребе силе и интернационализација људских права, док друга целина у овој глави садржи преглед свих унилатералних хуманитарних интервенција које су предузете након Другог светског рата.

Последњи део ове главе посвећен је кључном питању легалности унилатералне хуманитарне интервенције у данашњем међународном праву. Испитујући однос уговорног права према унилатералној хуманитарној интервенцији, кандидат с правом полази од Повеље УН као најважнијег документа савремене међународне заједнице. Он најпре тражи одговор на питање какав је однос чл. 2(4) Повеље о забрани употребе силе према хуманитарној интервенцији. Тврдњу одређеног броја држава и интернационалиста да ова врста интервенције не представља акт усмерен против „територијалног интегритета или политичке независности“, па самим тим ни кршење поменутог члана Повеље, аутор веома аргументовано побија. Након тога, аутор пажњу усмерава на израз "или на било који други начин супротан циљевима Уједињених нација" употребљен у завршном делу чл. 2(4), оповргавајући став да поменути члан не забрањује употребу силе која се употребљава ради остварења било ког циља из чл. 1 Повеље УН. На крају, он закључује да је свако либерално тумачење изрази "против територијалног интегритета или политичке независности, или на било који други начин који је у супротности са циљевима Уједињених нација" произвољно и супротно изворној намери страна уговорница. Као доказ наводи припремне радове који јасно показују да су државе уговорнице додавањем тог изрази у чл. 2(4) желеле да попуне све потенцијалне празнине у забрани употребе силе, а не да створе нове изузетке који би остали изван домашаја ове забране.

Остајући у оквирима Повеље УН, кандидат посебно испитује да ли неефикасност система колективне безбедности може бити оправдање за једнострано прибегавање хуманитарној интервенцији. То истраживање је потпуно оправдано у светлу прилично распрострањеног схватања да је забрана употребе силе из чл. 2(4) Повеље условљена способношћу УН да делују правовремено и ефикасно, те су државе обавезне да се уздржавају од употребе силе само док ОУН функционише на тај начин. Када Уједињене нације не делују правовремено и ефикасно државе могу позвати право на хуманитарну интервенцију као један вид самопомоћи. Бројним аргументима аутор успешно побија такав став и закључује да хуманитарна интервенција никако не може наћи правно оправдање у неефикасности система колективне безбедности УН.

Потом су анализиране уговорне одредбе о људским правима и кандидат је успео да докаже да се ни у њима не може наћи основ за прибегавање унилатералној хуманитарној интервенцији.

Након што је утврдио да у уговорном праву не постоји правни основ за унилатералну хуманитарну интервенцију, кандидат се окреће истраживању обичајног права као другог могућег основа. Најпре се испитује да ли је право на хуманитарну интервенцију као традиционална обичајна норма могло наставити да постоји и након усвајања Повеље УН. Полазећи од праксе држава пре Другог светског рата и принципа *lex posterior derogat legi priori* аргументовано је оспорена таква могућност. Кандидат не прихвата ни тезу да је после Другог светског рата настало ново обичајно правило

које, мењајући одредбе Повеље УН, допушта хуманитарну интервенцију. У прилог тој тврдњи он наводи да у послератном периоду није постојала релевантна пракса за настанак једног таквог обичаја, а још је теже доказати постојање свести о правној обавезности. Додатну потврду таквог става аутор налази у судској пракси и доктрини, као помоћним изворима међународног права.

На крају целине посвећене легалности кандидат критички испитује и оспорава став према којем унилатерална хуманитарна интервенција представља "нужни излаз" у постојећим околностима, тј. "опростиво кршење" међународног права засновано на моралним разлозима, односно стању нужде.

Трећи део докторске дисертације (стр. 379-462), насловљен као "Хуманитарна интервенција по одобрењу ОУН-а", бави се интервенцијом ради заштите људских права која се одвија као интегрални део система колективне безбедности. Иако је предузета више пута, ова интервенција још увек изазива одређене дилеме, које су додуше знатно мање него код унилатералне хуманитарне интервенције. Излагање у овом делу је подељено у две главе, при чему се у првој одобрена хуманитарна интервенција анализира са становишта *de lege lata*, а у другој *de lege ferenda*.

На почетку прве главе (стр. 381-450) даје се приказ релевантног међународноправног оквира, а као његови елементи посебно се анализирају начело немешања УН у унутрашњу надлежност држава чланица, овлашћење Савета безбедности да одобрава употребу силе и овлашћења Генералне скупштине сходно Резолуцији уједињени за мир.

Друга целина у овој глави има за предмет разматрања хуманитарну интервенцију по одобрењу Савета безбедности УН као типичан облик одобрене интервенције. Истраживање започиње једном широм анализом односа између поштовања људских права и међународног мира и безбедности, при чему се указује да ефективно остваривање људских права чини суштинску компоненту не само мира унутар државе, већ и међународног мира и безбедности. Након тога прелази се на конкретно испитивање да ли Савет безбедности може озбиљно и масовно кршење људских права подвести под неки од разлога за предузимање принудних мера из чл. 39 Повеље и закључује да се не би могла оспорити легалност хуманитарне интервенције коју је овај орган одобрио. Након тога следи опис досадашњих хуманитарних интервенција предузетих по одобрењу Савета безбедности. На крају ове главе истражује се да ли евентуално и Генерална скупштина УН може одобрити хуманитарну интервенцију, при чему аутор не налази сметњу за такво њено поступање.

У другој глави (стр. 451-462) се испитују могућности унапређења правног уређења хуманитарне интервенције, при чему је полазно становиште да треба допустити постојање само одобрене хуманитарне интервенције. Што се тиче форме будућег регулисања аутор закључује да је реалније очекивати да она буде регулисана путем фактичке ревизије Повеље УН.

Што се тиче самих материјалних правила, аутор упозорава да и у будућности крајња одлука о предузимању ове интервенције мора остати у рукама Савета безбедности. Интервенција предузета без одобрења овог органа могла би имати погубније последице од оних до којих би дошло у случају њеног изостанка. Уз то, аутор напомиње да треба учинити максималне напоре како би се систем колективне безбедности у што већој мери прилагодио потребама хуманитарне интервенције, нарочито унапређењем одлучивања и повећањем ефикасности операција које спроводе УН.

На крају докторске дисертације (стр. 463-474) дати су закључци у којима се на сажет начин износе основни резултати истраживања, при чему је главна пажња усмерена на питање законитости унилатералне хуманитарне интервенције и будуће уређење одобрене хуманитарне интервенције.

Комисија посебно истиче да је др Небојша Раичевић на јавној одбрани докторске дисертације показао брилијантан научни ниво и изузетан смисао за изношење и одбрану свих ставова и закључака до којих је у раду дошао.

В-9. Чланак *"Стварна надлежност Међународног кривичног суда"* бави се анализом врло значајног проблема савременог међународног кривичног права. У уводном делу дат је кратак историјски осврт на стварање Међународног кривичног суда (МКС) из кога се може видети да овај полувековни процес није био нимало лак, нити једноставан. Аутор затим пажњу усмерава на принцип супсидијарне надлежности МКС, и том приликом констатује да Суд, за разлику од два данашња *ad hoc* међународна кривична трибунала, нема приоритет у односу на националне судове за кривична дела која спадају у његову надлежност. МКС може судити само уколико државе не желе или нису у стању да спроведу ваљани кривични поступак. Потом се у раду анализирају поједина дела из стварне надлежности МКС – агресија, геноцид, злочини против човечности и ратни злочини, при чему се аутор не задржава само на тексту Римског статута већ износи и предлоге који су постојали током преговора, што умногоме доприноси потпунијем разумевању постојећих решења. Квалитету овог чланка значајно доприноси и чињеница да је аутор вршио упоредну анализу правила о стварној надлежности МКС и међународних трибунала за бившу СФРЈ и Руанду.

В-10. У чланку *"Употреба нуклеарног оружја и међународно хуманитарно право"* аутор се бавио испитивањем легалности употребе нуклеарног оружја са становишта међународног хуманитарног права, која, на жалост, још увек није изричито забрањена. Након констатације да се правила релевантна за питање употребе нуклеарног оружја налазе у различитим областима међународног права, аутор се усредсређује само на однос правила међународног хуманитарног права (МХП) према употреби ове врсте оружја. Прво су размотрене релевантне одредбе појединих уговара МХП (Петроградска декларација, уговори о забрани хемијског и биолошког оружја, Хашки правилник, Женевске конвенције и њихови допунски протоколи и *ENMOD* конвенција) након чега аутор закључује да је употреба нуклеарног оружја у највећем броју случајева противна забранама и ограничењима садржаним у овим уговорима. Потом се истражује да ли је евентуално настало обичајно правило које забрањује употребу нуклеарног оружја. Испитујући праксу и свест о правној обавезности, посебно релевантне резолуције Генералне скупштине УН, саветодавно мишљење Међународног суда правде и доктринарна схватања, аутор долази до закључка да још увек није настао међународни обичај који забрањује употребу нуклеарног оружја. На крају чланка испитује се однос основних начела МХП (разликовање бораца и цивила, забрана наносења непотребних патњи, пропорционалност) према употреби нуклеарног оружја. Резлтати истраживања у том делу се могу свести на констатацију да у највећем броју случајева употреба нуклеарног оружја није у складу са овим начелима, али да ипак постоје неки могући изузеци када то није случај. Општи је закључак аутора да је са становишта МХП највећи број употреба нуклеарног оружја забрањен, али да постоје неки случајеви, додуше врло ретки, у којима употреба нуклеарног оружја не би противречила ни једној норми МХП. Због тога он предлаже усвајање међународног уговора који ће у потпуности забранити нуклеарно оружје, како његову употребу тако и његову производњу и поседовање.

В-11. У чланку *"Заштита мањина у међународном праву"* најпре су дата потребна термилошка разјашњења и одређен појам мањина. Потом је изложен кратак историјски осврт на порекло и развој заштите мањина до краја Другог светског рата, да би главна пажња била посвећена положају мањина у савременом међународном праву. Тај положај је представљен кроз међународне документе који су усвојени у оквиру ОУН-а, Савета Европе и ОЕБС-а. Пошто на универзалном плану још увек не постоји уговор који регулише положај мањина, анализирани су оне одредбе Повеље УН и Пакта о грађанским и политичким правима које могу послужити као основ за заштиту мањина. Такође у овом делу кратко је представљена Декларација о

правима припадника националних или етничких, верских и језичких мањина коју је Генерална скупштина УН усвојила 1992. године. Поред тога, описана је и улога појединих органа УН и уговорних тела у заштити права мањина. За разлику од ОУН-а, у оквиру Савета Европе су донета два посебна уговора који се тичу заштите мањина: Европска повеља о регионалним и мањинским језицима и Оквирна конвенција за заштиту националних мањина. Уз то, анализирани су и неке одредбе Европске конвенције о људским правима за које је пракса показала да могу бити од значаја за мањинску заштиту. Аутор је дужну пажњу посветио и органима Савета Европе који се у свом деловању баве заштитом мањина. У посебној целини дат је преглед документа Организације за европску безбедност и сарадњу који су од значаја положај мањина и описана улога Високог комесара за националне мањине кога именује Министарски савет ОЕБС-а. На самом крају представљена је улога билатералних уговора у заштити мањина, из истовремено истицање њихових слабости.

В-12. Рад *"Заштита мањина у оквиру Савета Европе"* представља сажет приказ мањинских права према најважнијим документима најстарије европске регионалне организације. Исправно је примећено да се у првим деценијама након Другог светског рата заштита мањина у оквиру Савета Европе (СЕ), као иначе и у међународном праву уопште, покушала остварити кроз општу заштиту људских права. У складу са таквим опредељењем Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода није гарантовала посебна права мањина. Упркос томе, аутор је у пракси успео да пронађе неке случајеве где су припадници мањина, позивајући се на права из Конвенције, успели да остваре заштиту пред Европским судом за људска права. У раду се затим детаљно анализирају два уговора усвојена у оквиру СЕ посвећени заштити мањина. Предмет пажње је најпре Европска повеља о регионалним и мањинским језицима (1992) за коју аутор констатује да упркос томе што њен примарни циљ није заштита мањина она, ипак, има значајан утицај на заштиту ових група. Побројане су и кратко појашњене бројне обавезе држава из Повеље и представљене мере надзора над поштовањем преузетих обавеза. Потом се анализира други уговор из ове области - Оквирна конвенција СЕ за заштиту националним мањина која је усвојена 1994. године. Поред изношења општих карактеристика и каталога права из Оквирне конвенције, пажња је посвећена мерама за имплементацију овог уговора, посебно опису процедуре подношења и разматрања извештаја од стране држава уговорница и улога појединих органа у том поступку. Аутор закључује да у Савету Европе постоји узлазни тренд у правној заштити мањина, што је нарочито уочљиво у погледу каталога гарантованих права, али да још увек није развијен систем надзора над поштовањем гарантованих права.

В-13. Чланак *"Међународна заштита особа са менталним поремећајем"* даје систематски преглед најважнијих међународних докумената који су посвећени правној заштити особа са овим обликом инвалидитета. Након кратког представљања проблема са којима се особе са менталним поремећајем срећу приликом остваривања својих права, издвојена су два начина за регулисање међународне заштите ових лица. Први се састоји у усвајању међународних уговора који садрже обавезујуће норме за стране уговорнице, а други се остварује путем "меког" права које обухвата правила из различитих докумената која нису правно обавезујућа. Релевантни уговори за заштиту особа са менталним поремећајем су подељени у три групе: опште уговоре о људским правима, посебне уговоре о људским правима и уговоре који су искључиво посвећени заштити лица са инвалидитетом. У оквиру прве групе представљени су Пакт о грађанским и политичким правима, Пакт о економским, социјалним и културним правима, као и регионалне конвенције о људским правима. Од посебних уговора посвећених људским правима анализирани су релевантне одредбе Конвенције о уклањању свих облика дискриминације жена, Конвенције о правима детета,

Конвенције о професионалној рехабилитацији и запошљавању лица са инвалидитетом и Европске социјалне повеље. Уговори који су искључиво посвећени заштити лица са инвалидитетом су новијег датума и до сада су закључена два таква уговора: Интерамеричка конвенција о уклањању свих облика дискриминације лица са инвалидитетом (1999) на регионалном и Конвенција УН о правима лица са инвалидитетом (2006) на универзалном плану. Други део рада посвећен је "меком праву" које, иако није није правно обавезујуће, има значајан утицај на заштиту особа са менталним поремећајем. Закључивању међународних уговора обично претходе неки инструменти овог права који служе као основа за његову израду, а његова правила такође играју значајну улогу приликом тумачења међународних уговора. С друге стране "меко право" врши снажан утицај на израду националних закона јер многе државе теже да његове стандарде уграде у своје законодавство. Постоји чак и могућност да правила "меког права", прихваћена од великог броја држава прерасту у међународно обичајно право које ће везивати све државе које се томе не противе.

В-14. У чланку *"Заштита особа са инвалидитетом у међународном праву"* истраживање започиње анализом релевантних одредаба универзалних и регионалних уговора о људским правима и праксом органа који врше надзор над њиховом применом. Том приликом се уочава да мали број ових уговора садржи посебне одредбе о заштити особа са инвалидитетом. Међутим, и поред тога, међународна тела која се старају о имплементацији ових уговора својим су одлукама и тумачењима настојала да омогуће што ширу заштиту особа са инвалидитетом. Од посебних уговора посвећених заштити лица са инвалидитетом у раду је највише пажње посвећено Конвенцији о правима лица са инвалидитетом и Факултативном протоколу уз ову конвенцију који су у Генералној скупштини УН усвојени децембра 2006. године. Конвенција је засад најзначајнији и најпотпунији међународни уговор којим је детаљно регулисана заштита лица са инвалидитетом. Факултативним протоколом је надлежност Комитета за права лица са инвалидитетом проширена и на пријем и разматрање појединачних представки, а уз то му је дата и могућност да и по службеној дужности испита случајеве који указују на озбиљна или систематска кршења права из Конвенције. У другом делу рада пажња се усмерава на "меко право" које, за разлику од међународних уговора, није обавезујуће за државе. Међутим, ова правила имају значајан утицај и на међународне уговоре и на националне прописе држава. Од универзалних докумената који се односе на заштиту особа са инвалидитетом побројани су они које је донела Генерална скупштина и Економско-социјални савет УН. Међу бројним документима усвојеним у оквиру ОУН-а аутор је с разлогом највише пажње посветио Принципима за заштиту особа са менталним обољењем и унапређење заштите менталног здравља (1991) и Стандардним правилима о изједначавању могућности особа са инвалидитетом (1993). Што се, пак, тиче регионалних докумената "меког права", с обзиром на њихову бројност и разноврсност, аутор с задржао само на документима усвојеним у оквиру Савета Европе и Европске уније, што је и оправдано јер су они значајни за креирање нашег законодавства. На крају чланка изнет је закључак да се, у поређењу са другим угроженим групама, заштити особа са инвалидитетом приступило с извесним закашњењем. Тек у последњим деценијама прошлог века, под снажним утицајем "меког права" почињу да се закључују први међународни уговори који садрже изричите одредбе о заштити особа са инвалидитетом, а најавећи искорак на том плану представља усвајање поменуте Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом.

Г-17. Реферат *"Искуства нових чланица ЕУ у процесу хармонизације"* поднет је на међународном научном скупу „Правни систем Републике Србије – усаглашавање са правом Европске уније“ који је одржан на Правном факултету у Нишу. У раду су на подробен и систематски начин представљени пробелми десет држава које су 2004. године постале чланице ЕУ, као и начини за њихово

превазилажење. Рад започиње изношењем услова за чланство у ЕУ које су поменуте државе морале да испуне, као и особености овог у односу на ранија проширења ЕУ. Том приликом је констатовано да се, иако је испуњавање политичких критеријума из Копенхагена истицано као предуслов за предузимање даљих корака ка европској интеграцији, заправо, целокупан ток преговора за ступање ових држава у чланство односио на прихватање и преузимање обавеза које настају из комунитарне тековине. Имајући то у виду пажња се усмерава на правну тековину и процес хармонизације права нових чланица са комунитарним правом. Посебан значај у тој целини има део посвећен дозвољеним одступањима од прихватања комунитарног права која су могућа приликом учлањења у ЕУ. Наиме, и поред генералног става да се до момента пријема у чланство ЕУ целокупна правна тековина мора имплементирати у домаће право, новим је чланицима, а и Унији, остављена могућност да путем прелазних споразума привремено одступе од једног њеног дела. Резултати истраживања до којих се дошло у овом раду могу бити од практичног значаја за нашу државу у процесу европских интеграција.

2. Учешће у научним пројектима

А) Домаћи пројекти

1. „Стварање услова за развој модерног правног и друштвено-економског система Србије као демократске државе“, Институт за правна и друштвена истраживања Правног факултета у Нишу, 01. 10. 2001 - 30. 09. 2006;
2. „Обука судија о основама права ЕУ и припрема за Споразум о стабилизацији и придруживању“, Правосудни центар за обуку и стручно усавршавање – Београд, и Правни форум – Београд, јун-децембар 2006.

Б) Међународни пројекти

3. „Унапређење изучавања политичких наука на Универзитету у Нишу“, Универзитет у Нишу (Правни факултет и Филозофски факултет) и Универзитет државе Њујорк из Кортланда – Департман за политичке науке, 01. 10. 2002 – 30. 09. 2005;
4. „Програм подршке високом образовању за регион југоисточне Европе“, Институт отвореног друштва - Будимпешта, 01. октобар 2004 - 30. септембар 2005;
5. ГЕМПУС пројекат “Последипломске студије за европске интеграције” који се реализује за период 01. 10. 2005 – 30. 09. 2008. и у коме поред Правног факултета у Нишу учествују Правни факултет у Марибору, Правни факултет у Београду и Правни факултет у Новом Саду.

3. Учешће на научним скуповима

1. Међународни научни скуп "Југословенска криза: поуке за међународно право" одржан на Правном факултету у Нишу 19-20. маја 2000. године, (коатурски реферат "Преглед садржине радова о југословенској кризи и међународном праву који су објављени у домаћим часописима и зборницима од 1990. до 1999. године");
2. Међународна научна конференција "Конмандна одговорност у међународном и домаћем праву", I део одржан у Београду 23-24. маја 2003. године и II део одржан на Правном факултету у Загребу 13-14. јуна 2003. године (учешће у дискусији);

3. Међународна научна конференција "Европски систем заштите људских права: искуства и нови изазови" која је одржан 13 -14. октобра 2003. године на Правном факултету у Нишу (реферат "Мере које грађани Србије и Црне горе могу очекивати од Европског суда за људска права у случају утврђивања повреде њихових права");
4. Међународна научна конференција "Правни систем Републике Србије – усаглашавање са правом Европске уније" која је одржана 17. маја 2005. године на Правном факултету у Нишу, (коатурски реферат "Искуства нових чланица ЕУ у процесу хармонизације");
5. Округли сто "Студија о међународном обичајном хуманитарном праву" одржан 23. септембра 2005. године у организацији Међународног комитета Црвеног крста и Факултета политичких наука у Београду (усмено излагање "Правила Студије о забрани појединих средстава ратовања");
6. Међународни научни симпозијум "Шесдесет година Уједињених нација" одржан 28. октобра 2005. године у организацији амбасаде Шведске у СЦГ и Факултета политичких наука у Београду (излагање "Реформа мировних снага УН").

4. Мишљење о научном и истраживачком раду

Већина научних и стручних радова кандидата др Небојше Раичевића објављена је у категорисаним часописима и зборницима са рецензијама. Сви његови радови су из међународноправне области и могли би се поделити у неколико ужих целина. Прва се односи на проблематику међународних људских права схваћену у најширем смислу. Поред докторске дисертације која спада међу најбоље тезе рађене и одбрањене на Правном факултету у Нишу, овде се могу уврстити радови посвећени заштити људских права у Уједињеним нацијама, заштити мањина и особа са инвалидитетом у међународном праву и Европском суду за људска права у Стразбуру. Међународно хуманитарно право, посебно његова правила која ограничавају или забрањују одређене врсте оружја, друга је област у којој је др Раичевић започео своја истраживања и достигао завидан научни ниво. Трећа целина обухвата радове посвећене личној кривичној одговорности у међународном праву, док анализа искустава нових чланица у процесу придруживања Европској унији чини ново поље интересовања кандидата.

Уколико би требало дати заједничку оцену свих радова кандидата објављених после његовог реизбора у звање асистента, посебно истичемо следеће њихове одлике. Пре свега, писани су изузетно компетентно, на начин који одаје богату правничку културу, аналитички дух и склоност ка критичком преиспитивању туђих и аргументованом заузимању сопствених ставова. У њима је кандидат показао одлике врсног познаваоца многих области међународног јавног права, а посебно међународног хуманитарног права и људских права. Темље се на широко прикупљеној грађи како у погледу међународноправне литературе, тако и документације.

У сваком раду су методолошки коректно наведени ставови писаца и цитирани одговарајући акти и одлуке из судске праксе. Овоме ваља додати способност кандидата да јасно и прегледно изнесе и најсложеније проблеме, теоријску и практичну заснованост свих његових ставова и закључака и леп књижевни и правнички језик којим су ови радови писани. Значајна је и практична вредност појединих радова, посебно за нашу државу у процесу европских интеграција.

Посебно истичемо да је кандидат три рада поднео на међународним скуповима и да су они објављени у тематским зборницима. Том приликом, својим запаженим

излагањима скренуо је пажњу научне и стручне јавности што му отвара могућност за даљу афирмацију у земљи и иностранству.

Као истраживач др Небојша Раичевић учествовао је у неколико научних и стручних пројеката, од којих су три имала међународни карактер. Рад на пројектима је показа његову изузетну способност за тимски рад и добре организацијске способности.

III АНГАЖОВАЊЕ КАНДИДАТА У РАЗВОЈУ НАСТАВЕ И ДРУГИХ ДЕЛАТНОСТИ ФАКУЛТЕТА

1. Преглед ангажовања у развоју наставе

Др Небојша Раичевић је заједно са предметним наставником учествовао у изради наставних програма за предмете: Међународно јавно право, Основи права Европске уније, Међународно хуманитарно право, Међународне организације и Дипломатско и конзуларно право. Такође, у сарадњи са предметним наставником, осмислио је и реализовао програм активне наставе који се од 2005. године примењује на предметима Међународно хуманитарно право и Међународне организације, а од 2006. године и на предмету Основи права Европске уније.

Радећи на међународном пројекту са Државним универзитетом из Кортланда (Њујорк) др Раичевић је учествовао у изради нацрта студијског програма политичких наука чији се развој планира на Универзитету у Нишу.

Током 2005. године учествовао је у раду Правне клинике на Правном факултету у Нишу, као факултативном облику наставе, ангажујући се на обуци студената за обраћање органима Уједињених нација за заштиту људских права.

2. Преглед ангажовања у развоју других делатности Факултета

Кандидат др Небојша Раичевић је од самог почетка одржавања националних такмичења у симулацији суђења из области међународног хуманитарног права подстицао студенте да узму учешће на њима и од 2002. године стално припремао екипе Правног факултета у Нишу за та такмичења. Године 2006. учествовао је и у организацији националног такмичења у симулацији суђења које је одржано на Правном факултету у Нишу. Поред тога, у више наврата је припремао студентске тимове за учешће на такмичењима у симулацији рада органа међународних организација.

Од 2003. до 2005. године учествовао је у организацији три летње школе из области политичких наука на Правном факултету у Нишу (у сарадњи са Универзитетом из Кортланда) које су биле намењене студентима југоисточне и источне Европе.

Кандидат је у три наврата био секретар организационих одбора међународних научних скупова који су одржани на Правном факултету у Нишу.

Др Небојша Раичевић је обављао одређене послове од значаја за издавачку делатност Факултета. Био је секретар Редакционог одбора Зборника радова Правног факултета у Нишу (2003-2006) и секретар редакционих одбора више тематских зборника радова са научних скупова.

Др Небојша Раичевић је био укључен у рад већег броја стручних тела на Правном факултеу у Нишу. Од 1996. до 2001. године био је секретар Катедре за јавноправне науке. У два мандата, од 2002 до 2006. године, био је члан Савета, а од 2004. до 2006. године и члан Одбора за међународну сарадњу Правног факултета у Нишу. У периоду од 2005. до 2008. године био је члан Комисије за проверу

испуњености услова за издавања уверења о стицању звања дипломираног правника и правника на Правном факултету у Нишу. Почев од 2006. године члан је Научног већа Центра за правна и друштвена истраживања и Издавачког савета Центра за публикације, а од 2007. члан је Одбора за квалитет и Дисциплинске комисије Правног факултета у Нишу.

3. Мишљење о ангажовању кандидата у развоју наставе и других делатности Факултета

Из прегледа ангажовања може се видети да је др Небојша Раичевић био врло активан у развоју наставе и других делатности Факултета.

Кандидат је већ дванаест година укључен у наставни процес на Правном факултету у Нишу, при чему је последњих неколико година ангажован на четири предмета, што је знатно изнад просечног ангажовања сарадника на Правном факултету у Нишу. Уз то, његово учешће у изради наставних програма за већи број предмета из уже међународноправно нучне области као и у осмишљавању и спровођењу програма активне наставе на тим предметима позитивно је утицало на модернизацију наставе на Факултету.

Посебно истичемо ангажовање др Раичевића у факултативним облицима наставе из области међународног права – студентска такмичења у симулацији суђења, симулација рада међународних органа и рад на правној клиници. Захваљујући том његовом ангажовању Правни факултет у Нишу је последњих година постао једно од средишта за дифузију знања и наставу међународног хуманитарног права на овим просторима. Такође, вредна је пажње његова помоћ студентима код учествовања на различитим летњим школама и семинарима из области међународног права.

Кандидат је ангажовањем у организацији већег броја научних скупова и чланством у редакцијским одбора појединих зборника радова значајно допринео научно-истраживачкој и издавачкој делатности Факултета, а није занемарљив ни његов допринос међународној сарадњи Правног факултета у Нишу. У бројним контактима са колегама из иностранства дошле су до изражаја његове позитивне личне и професионалне особине што је свакако допринело угледу Факултета.

Поред редовног ангажовања у настави и рада на свом научном и стручном усавршавању, активно је учествовао у раду многих стручних тела на Факултету.

IV ПЕДАГОШКИ РАД КАНДИДАТА

1. Преглед педагошког рада

Др Небојша Раичевић је од заснивања радног односа на Правном факултету у Нишу држао вежбе и изводио колоквијуме на предмету Међународно јавно право, од школске 2005/06. и на предметима Међународно хуманитарно право и Међународне организације, а од школске 2006/07. године и на предмету Основи права Европске уније. У зимском семестру школске 2001/02. године изводио је вежбе и из предмета Међународно трговинско право. Од 2005. године стално држи предавања на специјалистичким студијма Међународног хуманитарног права на Факултету политичких наука у Београду.

Кандидат је из свих предмета за које је изводио вежбе редовно држао и индивидуалне и групне консултације ван часова редовне наставе на којима су студенти добијали потребна објашњења и савете. Такође је студентима пружао потребну помоћ приликом израде семинарских радова.

Поред вежби и консултација, примењивао је и друге практичне методе рада са студентима. Најзначајнији облик таквог ангажовања представљају припреме студената Правног факултета у Нишу за учешће на националним и међународним такмичењима у симулацији суђења. Студенти Правног факултета које је припремао за такмичење били су 2005. и 2007. године победници националног такмичења из области Међународног хуманитарног права, а два пута су учествовали и на „Жан Пикте“ светским такмичењима у Србији и Швајцарској. Уз то припремао је и студенте који су учествовали у симулације рада неких међународних тела, као што су Комитет за људска права, Комисија УН за људска права и Европски суда за људска права. Током 2005. године учествовао је у раду Правне клинике на Правном факултету у Нишу ангажујући се на обуци студената за обраћање органима Уједињених нација за заштиту људских права.

2. Мишљење о резултатима педагошког рада

Кандидат др Небојша Раичевић је у различитим сарадничким звањима стекао значајно педагошко искуство на Правном факултету у Нишу и то на већем броју предмета из уже међународноправне научне области.

Применом знања и вештина које је стекао похађањем различитих едукативних програма др Небојша Раичевић је успео да осавремени процес наставе и учења. На вежбама је инсистирао на практичном раду уз стално иновирање наставног материјала и примену савремених наставних и дидактичких метода. Коришћењем интерактивних метода наставе, стављањем акцента на решавање практичних задатака и практиковањем студије случаја из међународне судске праксе на часовима вежби кандидат је допринео лакшем разумевању и савладавању наставног градива. Његове консултације са студентима које он редовно и врло савесно држи биле су од велике користи значајном броју студената за припремања испита.

Наставно-педагошки рад кандидата одликује самосталност, савесност, креативност и преданост свим облицима наставе на Факултету, као и добра комуникација са студентима. За свој педагошки рад др Небојша Раичевић је добио врло високе оцене приликом анкетирања студената треће и четврте године које је организовао Правни факултет у Нишу у школској 2007/08. години.

V МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР

Пошто је размотрила пријаву и анализирао научно-истраживачки рад, ангажовање у развоју наставе и других делатности Факултета и педагошки рад др Небојше Раичевића, Комисија констатује да кандидат има:

- научни степен доктора правних наука из уже међународноправне научне области;
- очигледну склоност и изузетну способност за наставни рад;
- вишегодишње педагошко искуство;
- већи број научних, односно стручних радова објављених у научним часописима или зборницима са рецензијама, од којих је 5 ранга Р61 и 2 ранга Р62;
- три излагања на међународним научним скуповима, од којих су два ранга Р54 и једно Р21, (категирија Р51).

На основу изложеног, Комисија је закључила да кандидат др Небојша Раичевић испуњава све услове за избор у звање доцента за ужу међународноправну научну област, предвиђене чл. 64 Закона о високом образовању, чл. 118 Статута Универзитета

у Нишу, чл. 90 Статута Правног факултета у Нишу и чл. 28 Правилника о условима, начину и поступку избора у звања наставника Правног факултета у Нишу.

VI ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР

У складу са изнетим мишљењем, Комисија има част и задовољство да Наставно-научном већу у одговарајућем саставу Правног факултета у Нишу предложи да донесе одлуке о утврђивању предлога да се др Небојша Раичевић изабере у звање доцента за ужу међународноправну научну област на Правном факултету у Нишу.

У Нишу, 03. 10. 2008. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Родољуб Етински, редовни професор
Правног факултета у Новом Саду

Др Зоран Радивојевић, редовни професор
Правног факултета у Нишу

Др Весна Кнежевић-Предић, редовни професор
Факултета политичких наука у Београду

